

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 1919

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY, DZIEDZICTWA NARODOWEGO I ŚRODKÓW PRZEKAZU

**o poselskim projekcie uchwały w sprawie
upamiętnienia Adama Chętnika w 140. rocznicę
urodzin (druk nr 1614)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierował w dniu 4 sierpnia 2025 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2025 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 7 listopada 2025 r.

Sprawozdawca

(-) Elżbieta Gapińska

Przewodniczący Komisji

(-) Piotr Adamowicz

U C H W A Ł A
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ...

w sprawie upamiętnienia Adama Chętnika w 140. rocznicę urodzin

Adam Chętnik, urodzony 20 grudnia 1885 r. był wybitnym etnografem, społecznikiem, pisarzem, badaczem i popularyzatorem kultury kurpiowskiej, a także patriotą i działaczem niepodległościowym. Jego działalność, pełna zaangażowania w zachowanie i dokumentowanie tradycji regionalnych, stanowi niezastąpiony wkład w polską kulturę narodową i walkę o wolność Polski.

Pozostawiony przez Adama Chętnika bogaty dorobek obejmuje liczne publikacje, a zawdzięczające mu swoje istnienie Muzeum Kurpiowskie w Nowogrodzie – jedno z pierwszych polskich muzeów etnograficznych – do dziś odgrywa istotną rolę w kultywowaniu tradycji i pamięci o Kurpiach. W czasie największych zagrożeń dla polskości nie tylko promował wartości narodowe, ale także angażował się w walkę o niepodległość. Był współtwórcą Związku Młodzieży Wiejskiej oraz ruchu junackiego. Adam Chętnik był świadkiem wielokrotnych aresztowań swojego ojca dokonywanych przez władze rosyjskie w ramach represji wobec Polaków. Sam również już w młodości był aresztowany za działalność patriotyczną i akcje antyrosyjskie. Wspierał działania na rzecz odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości. W czasie plebiscytu na Warmii i Mazurach doprowadził do utworzenia lokalnego komitetu w Nowogrodzie. Walczył z Niemcami o polskość tych ziem, wydawał m.in. pismo kurpiowsko-mazurskie „Goniec Pograniczny”. W 1920 r. zainicjował i prowadził akcję antybolszewicką, w wyniku której został aresztowany. Był posłem na Sejm w latach 1922–1927.

Podczas II wojny światowej Adam Chętnik był aktywnym działaczem narodowym, żołnierzem Armii Krajowej. Ścigany przez Niemców za działalność, w okresie II RP, ukrywał się i działał w Warszawie pod przybranym nazwiskiem Antoni Chojnowski. W 1940 r. upozorował swoją śmierć, co zakończyło prowadzone przez Niemców poszukiwania. Współpracował z rządem Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie, organizował tajną działalność na terenie Prus Wschodnich, a także pisał przyszłe programy rządowe dla wolnej

Polski. Był wielokrotnie aresztowany, uciekł z transportu do niemieckiego obozu śmierci w Majdanku. Po wojnie, inwigilowany przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa, poświęcił się pracy w Muzeum Kultur Ludowych w Warszawie oraz odtworzeniu muzeum w Nowogrodzie.

Uczczenie 140. rocznicy urodzin Adama Chętnika przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wyraz szacunku i wdzięczności dla tego wybitnego Polaka, którego życie i działalność są wzorem miłości do Ojczyzny oraz służby dla jej dobra. Adam Chętnik był nie tylko badaczem i popularyzatorem kultury, ale także patriotą, który w najtrudniejszych czasach potrafił zachować wierność ideałom niepodległościowym, swoimi działaniami przyczynił się do zbudowania polskiej tożsamości. Adam Chętnik, choć nie jest szeroko znany, pozostaje postacią niezwykle zasłużoną dla naszego kraju.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, doceniając dorobek i wkład Adama Chętnika w polską kulturę oraz w walkę o suwerenność Ojczyzny, pragnie uczcić jego pamięć w 140. rocznicę urodzin.